

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätuhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi metsätuhojen torjunnasta annettua lakia. Esityksen mukaan väliaikaisesti voimassaolevien laajojen metsätuhojen torjunnasta aiheutuneista kustannuksista ja vahingoista maksettavia korvauksia ja korvauksensaajia koskevien säännösten voimassaoloa jatkettaisiin vähäisin muutoksin vuoden 2027 loppuun.

Lakiin lisättäisiin säännökset tilanteista ja olosuhteista, joiden vallitessa metsän hakkaajalla ei olisi velvollisuutta huolehtia juurikäävän torjunnasta ja tätä koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta. Lisäksi lain toimeenpanoon liittyvien virastojen nimet tarkistettaisiin siltä osin, kun ne ovat muuttuneet.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana 1.1.2023 tai mahdollisimman pian sen jälkeen.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Johdanto	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
2.1 Laajojen metsätuhojen torjunta valtion varoin.....	3
2.2 Juurikäävän torjuntavelvoite metsätuholaissa.....	4
3 Esityksen tavoitteet.....	5
4 Keskeisimmät ehdotukset	6
4.1 Tukijärjestelmän voimassaolon jatkaminen	6
4.2 Juurikäävän torjuntaa koskevat muutokset	7
4.3 Virastonimien korjauksia koskevat muutokset	7
5 Esityksen pääasialliset vaikutukset.....	7
5.1 Taloudelliset vaikutukset	7
5.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset	8
5.3 Ympäristövaikutukset	8
6 Asian valmistelu ja lausunnot	8
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	9
8 Riippuvuus muista esityksistä ja kansainvälisistä velvoitteista	13
9 Voimaantulo	13
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	13
LAKIEHDOTUS	15
Laki metsätuhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta.....	15
LIITE	18
RINNAKKAISTEKSTI.....	18
Laki metsätuhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta.....	18

PERUSTELUT

1 Johdanto

Metsätuhojen torjunnasta annetun lain (1087/2013; jäljempänä metsätuholaki) tarkoituksena on metsien hyvän terveydentilan ylläpitäminen ja metsätuhojen torjuminen. Lailla pyritään erityisesti pitämään metsien pahimpien tuhohyönteisten kannat riittävän alhaisella tasolla sekä ehkäisemään juurikäävän leviämistä hakkuun yhteydessä. Metsällä tarkoitetaan aluetta, johon sovelletaan metsälakia (1093/1996).

Metsätuhoilla tarkoitetaan yleensä erilaisten tekijöiden aiheuttamia vahinkoja, jotka alentavat metsätalouden tuottoa. Tuhot jaetaan tavallisesti elottomien tekijöiden ja elollisten tekijöiden aiheuttamiin tuhoihin. Elottomien tekijöiden aiheuttamia tuhoja ovat esimerkiksi metsäpalot, myrskytuhot ja lumituhot. Elollisten tekijöiden aiheuttamia tuhoja ovat lähinnä hyönteisten, sienien ja erilaisten pieneliöiden puille aiheuttamat taudit sekä eläinten aiheuttamat tuhot.

Metsätuhojen torjunnassa lähtökohta on, että metsässä esiintyy aina jonkin verran tuhoja ja tuhoniheuttajia, mutta laajojen ja suuria taloudellisia menetyksiä aiheuttavien metsätuhojen syntymiseen ja leviämiseen olisi pystyttävä vaikuttamaan jo ennalta. Torjuminen siinä vaiheessa, kun tuho on leviämässä, on paljon hankalampaa, ellei jopa mahdotonta. Laajojen metsätuhojen torjunta valtion varoin mahdollistaa tarvittavan torjunnan huolimatta siitä, mikä on maanomistajan oma varallisuusaste. Näin laajemmat tuhot tulevat torjutuksi tehokkaammin ja tuhojen leviämistä pystytään hidastamaan.

Tämän esityksen perusteena on päivittää laajojen metsätuhojen korvauksia koskevan tukijärjestelmän voimassaoloaikaa ja notifioida tukijärjestelmä uusien valtiontuen suuntaviivojen mukaiseksi. Samalla lakiin esitetään otettavaksi säännökset juurikäävän torjunnasta erityisen poikkeuksellisissa olosuhteissa. Omavalvontailmoitusvelvollisuutta esitetään laajennettavaksi koskemaan myös juurikäävän torjuntaa sellaisissa tilanteissa, joissa säädettyjen velvollisuuksien noudattaminen voi estyä. Näiden lisäksi muuttuneet virastonimet ehdotetaan päivitettäväksi.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Laajojen metsätuhojen torjunta valtion varoin

Metsätuhojen torjunta kustannetaan valtion varoista laajojen metsätuhojen tapauksissa, joissa on vaarana laaja-alaiset puuston kuolemat. Laajojen metsätuhojen esiintyminen voi olla hyvin sattumanvaraista ja ennalta-arvaamatonta. Koska kustannusten määrä voi vaihdella merkittävästi tuhoniheuttajasta riippuen, ei tarkoitukseen tarvittavien varojen määrää voida tarkkaan arvioida. Valtion talousarviossa on budjetoitu tietty perusmääräraha, jota tarvittaessa on mahdollista lisätä tarpeen ilmetessä.

Metsätuholain 9 §:ssä säädetään toimista, joita maa- ja metsätalousministeriö voi tarvittaessa velvoittaa maanomistajan tekemään. Jos metsässä esiintyy poikkeuksellisen paljon metsätuhoja tai vaara laajan metsätuhon leviämiseen tai syntymiseen on olemassa, maa- ja metsätalousministeriö voi metsätuhon leviämisen tai syntymisen estämiseksi määrätä vaara-alueen maanomistajat poistamaan metsästä tarpeellisen määrän puita tai ryhtymään muihin välttämättömiin toimiin. Ministeriö voi samalla määrätä puiden poistamisen ajankohdasta sekä poistettavien puiden käsittelystä. Ministeriö voi myös määrätä Suomen metsäkeskuksen ryhtymään nopeita toimia vaativaan torjuntaan. Etusijalle on asetettava biologiset ja mekaaniset torjuntakeinot. Suomen metsäkeskus voi ryhtyä biologisiin ja mekaanisiin torjuntatoimiin myös alueen maanomistajia kuulematta, jos kuulemista ei voida suorittaa ilman kohtuutonta viivästystä. Saman pykälän

2 momentin mukaan Suomen metsäkeskuksen on tehtävä 1 momentissa tarkoitettun vaaran ilmetessä ministeriölle esitys torjunnasta.

Kun metsätuholain 9 §:ssä säädetään laajojen metsätuhojen torjunnasta, metsätuholain 10 §:ssä puolestaan säädetään korvauksista laajojen metsätuhojen torjunnasta aiheutuneista kustannuksista ja vahingoista. Metsätuholain 9 §:n tarkoittamissa tapauksissa torjuntatoimenpiteistä aiheutuneet kustannukset ja taimikkovaiheen ohittaneen puuston kasvunmenetys korvataan 10 §:n mukaan maanomistajalle valtion varoista siltä osin kuin ne ylittävät säännöllisestä metsänhoidosta tai tavanomaisesta puutavaran korjuusta aiheutuvat kustannukset. Torjuntatoimien takia tuhoutuneesta taimikkovaiheen puustosta korvataan uudistamiskulut.

Edellä selvitetty korvauskäytäntö ja erityisesti metsätuholain 10 §:ssä tarkoitettut korvaukset laajojen metsätuhojen torjunnasta aiheutuneista kustannuksista ja vahingoista sisältävät valtiontukea, koska kyseinen korvauskäytäntö muodostaa tukijärjestelmän. Valtiontukiluonteesta johdettua metsätuholaissa säädettiin (28 §, Voimaantulo), että lain 10 § tulee voimaan vasta valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana eli sen jälkeen, kun komissio on hyväksynyt tukijärjestelmän. Komissio hyväksyi tukijärjestelmän 17.5.2018 (asiatunnus SA.47083). Metsätuholain muutoslain esitöissä (HE 261/2018 vp) kuvataan asiaan liittyviä EU:n valtiontukisääntöjä. Tukijärjestelmän voimassaolo mukailee maa- ja metsätalouden sektoreiden valtiontuen suuntaviivojen voimassaoloaika.

Komission päätöksessä todetaan, että komissio on päättänyt olla vastustamatta ilmoitettua uutta tukiohjelmaa, koska se soveltuu sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3. kohdan c alakohdan nojalla. SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3. kohdan c-alakohdan mukaan sisämarkkinoille soveltuvana voidaan pitää tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla. Tukiohjelma oli komission päätöksen mukaan aluksi voimassa 31.12.2021 saakka eli nykyisten maa- ja metsätalousalaa koskevien valtiontuen suuntaviivojen alkuperäisen voimassaoloajan mukaisesti. Komissio kuitenkin pidensi valtiontuen suuntaviivojen voimassaoloaika, koska suuntaviivojen uudistamisen valmistelu siirtyi vuoden 2022 puolelle. Voimassaoloajan pidennyksen johdosta metsätuhojen korvausta koskeva tukijärjestelmä ilmoitettiin komissiolle ns. ryhmänotifikaatiossa, jonka komissio hyväksyi 16.12.2020. Metsätuholain muutoksella jatkettiin sekä 10 §:n että 10 a §:n voimassaoloaika 31.12.2022 saakka.

2.2 Juurikäävän torjuntavelvoite metsätuholaissa

Sienitaudit ovat merkittävä metsiemme terveyttä heikentävä tuhonaiheuttajaryhmä. Taloudellisesti haitallisin näistä on juurikääpä. Juurikääpä tartunta aiheuttaa puun laadun asteittaisen heikkenemisen ja johtaa lopulta tartunnan saaneen puun kuolemaan. Sen aiheuttamat yhteenlasketut taloudelliset tappiot suomalaiselle metsätaloudelle ylittävät vuosittain 50 miljoonaa euroa. Juurikääpä leviää pääasiallisesti tuoreisiin kantopintoihin ja juuriston vauriokohtiin itiöiden välityksellä tai puussa etenevän rihmaston kautta. Juurikäävän tartuntariski on suurin eteläisen Suomen kivennäismailla, missä sientä esiintyy runsaimmin. Tällä alueella metsien kasvu ja siten myös metsätalouden tuotto on suurinta, mikä lisää mahdollisten juurikääpä tartuntojen aiheuttamien taloudellisten tappioiden suuruutta suhteessa maan pohjoisempiin osiin.

Metsätuholain 8 a §:n mukaan metsän hakkaajan on huolehdittava kivennäis- ja turvemaalla tehtävän hakkuun yhteydessä juurikäävän torjunnasta juurikäävän leviämisen riskialueella toukokuun alun ja marraskuun lopun välisenä aikana. Hakkuun yhteydessä ei kuitenkaan tarvitse huolehtia torjunnasta, jos ilman lämpötila on siihen liian alhainen, kyse on kotitarvehakkuusta, hakkuun kohteella on metsälain 5 b §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla metsän monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta erityistä merkitystä tai kyse on hakkuusta, joka tehdään metsälain

5 b §:n 2 momentissa tarkoitettussa tutkimuskäytössä olevassa metsässä ja torjunnan poisjättämiselle on tutkimuksen näkökulmasta peruste. Metsätuholain 8 a § sisältää laajasti mahdollistavan valtuussäännöksen, jonka nojalla voidaan säätää juurikäävän torjuntavelvollisuus mille tahansa alueelle ja kasvupaikalle Suomessa. Säännöksen tarkoituksena on varautua talvien lämpenemiseen sekä siihen, että juurikäävän leviämistä koskevien uusien tutkimusten perusteella voidaan tarvittaessa tarkentaa nopeastikin torjuntavelvollisuuden sisältöä. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä juurikäävän leviämisen riskialueista, torjuntakohteista, hyväksyttävistä torjuntamenetelmistä ja ilman lämpötilaa koskevasta rajauksesta.

Juurikäävän torjunta hakkuun yhteydessä perustuu ensisijaisesti kantokäsittelyyn. Valtaosa touko- ja marraskuun välillä suoritettavista metsien pääte- ja kasvatushakkuista kuuluu kantokäsittelyvelvoitteen piiriin. Kantokäsittely voidaan toteuttaa joko urealla tai harmaaorvakkasien perustuvalla biologisella torjunta-aineella hakkuun yhteydessä.

Metsätuholain 3–6 §:ssä säädetään puutavaraa, puun rungonosia, kantoja ja vahingoittunutta puuta koskevista poisvientivelvoitteista sekä vaihtoehtoisista toimenpiteistä hyönteistuhojen estämiseksi. Lain 7 § sisältää säännökset ylivoimaisesta esteestä, erityisen poikkeuksellisista olosuhteista ja kohtuuttomasta taloudellisesta tilanteesta, joiden vallitessa edellä mainittuja hyönteistuhon ehkäisemiseksi tarpeellisia toimenpiteitä ei edellytetä. Pykälän 19 mukaan ammattimaisella toiminnanharjoittajalla on poikkeuksellisen tilanteen ilmetessä velvollisuus ilmoittaa Suomen metsäkeskukselle tilanteesta ja olosuhteista, joiden vuoksi 3–6 §:ssä velvollisuuksien noudattaminen voi estyä (omavalvontailmoitus). Juurikäävän torjunnan osalta vastaavia säännöksiä ei ole, vaikka tarve tällaiselle sääntelylle olisi olemassa.

3 Esityksen tavoitteet

Esityksen yhtenä keskeisimpänä tavoitteena on jatkaa laajojen metsätuhojen korvauksia koskevan tukijärjestelmän voimassaoloaikaan siten, että se täyttää uusien valtiontukisääntöjen vaatimukset. Tukijärjestelmän uudistamisen lähtökohtana ovat Euroopan unionin uudet maa- ja metsätalouden sekä maaseutualueiden valtiontuen suuntaviivat, joita sovelletaan vuosina 2023–2027. Komissio antoi ensimmäiset maa- ja metsätalouden valtiontuen suuntaviivat rakennera-
hastokaudelle vuosille 2007–2013 (2006/C 319/01). Maa- ja metsätalouden valtiontukea koskevat suuntaviivat ovat luoneet puitteet sille, millaisia tukia ja missä määrin komissio on hyväksynyt jäsenmaissa kohdistettavaksi metsiin suuntaviivojen voimassaoloaikana. Kansalliset tuet on tullut hyväksyttäväksi näiden suuntaviivojen nojalla komissiossa. Laajojen metsätuhojen torjunta on tarkoituksenmukaista jatkossakin metsien hyvän terveydentilan ylläpitämiseksi, puuraaka-aineen saatavuuden turvaamiseksi sekä metsäomaisuuden suojelemiseksi.

Toisena keskeisenä tavoitteena esityksessä on lisätä metsätuholakiin säännökset sellaisten poikkeuksellisten tilanteiden varalle, joissa muutoin tämänhetkisen voimassa olevan lainsäädännön perusteella jouduttaisiin ryhtymään nopeisiin juurikäävän torjuntavelvoitetta koskeviin lainsäädäntömuutoksiin. Tarve uusille säännöksille ilmeni kevättalvella 2022, jolloin kantokäsittelyaineiden saatavuus muuttui äkillisesti epävarmaksi Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan seurauksena. Venäjän ureatuonti lopetettiin sodan syttymisen jälkeen nopeasti muuttuneen turvallisuuspoliittisen tilanteen vuoksi, mikä heijastui suoraan kantokäsittelyaineiden saatavuuden heikentymiseen Suomessa. Kantokäsittelyaineiden saatavuuteen liittyvän epävarmuuden vuoksi juurikäävän torjuntavelvoitetta jouduttiin lieventämään väliaikaisesti valtioneuvoston asetuksella (313/2022), joka tuli voimaan 6.5.2022. Lievennyksen tavoitteena oli estää tilanteita, joissa torjunta-aineen loppuminen johtaisi pahimmillaan huoltovarmuuden kannalta tärkeiden hakkuiden keskeytymiseen. Kantokäsittelyvelvollisuutta lieventävä asetus oli voimassa 14.8.2022 saakka.

Lainsäädännön selkeyden kannalta ei ollut tarkoituksenmukaista, että sääntelyä jouduttiin muuttamaan nopeasti poikkeuksellisissa olosuhteissa vuoden 2022 kantokäsittelykaudella. Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi lakiin uusi pykälä, jotta kiireellisiltä lainsäädännön muutostarpeilta juurikäävän torjuntavelvoitteen osalta vältyttäisiin jatkossa.

4 Keskeisimmät ehdotukset

4.1 Tukijärjestelmän voimassaolon jatkaminen

Laajojen metsätuhojen torjunnasta aiheutuneita kustannuksia ja vahinkoja koskevan metsätuholain 10 §:n voimassaoloaika päättyy 31.12.2022. Koska komission hyväksyntä voidaan saada vain määräajan voimassa olevalle tukijärjestelmälle, esityksessä ehdotetaan metsätuholakia muutettavaksi niin, että lakiin lisättäisiin uudelleen väliaikaisesti 10 §. Ehdotettu 10 § olisi voimassa vastaavan ajan kuin edellä selvitetty uusi tukijärjestelmä eli 31.12.2027 saakka. Tällä hetkellä 10 § on voimassa edellä mainitun komission päätöksen ja metsätuholain nojalla 31.12.2022 asti. Ehdotettu 10 § olisi saman sisältöinen kuin 31.12.2022 saakka voimassa oleva pykälä. Pykälän voimaantuloa selvitetään jäljempänä.

Nykyisten valtiontuen suuntaviivojen voimassaoloaika päättyy 31.12.2022, jolloin päättyy myös komission hyväksyntä laajoihin metsätuhoihin liittyvän tukijärjestelmän osalta. Komissio julkaisi 11.1.2022 luonnokset uusiksi valtiontukisäännöiksi maa- ja metsätalouden sektoreilla (Guidelines for State aid in the agricultural and forestry sectors and in rural areas). Edellä mainittu tukijärjestelmä on notifioitava uudelleen komissiolle. Nykyistä tukijärjestelmää muutetaan tarvittaessa uusien sovellettavien suuntaviivojen mukaiseksi.

Uudistetut suuntaviivat on tarkoitus hyväksyä vuoden 2022 loppuun mennessä ja ne tulisivat voimaan 1.1.2023. Perustuslain 79 §:n 3 momentin mukaan erityisestä syystä laissa voidaan säätää, että sen voimaantuloajankohdasta säädetään asetuksella. Metsätuholain 10 §:n mukaisen nykyisen tukijärjestelmän voimaantulosta on säädetty metsätuhojen torjunnasta annetun lain 10 §:n voimaantulosta annetulla valtioneuvoston asetuksella (356/2019). Vallitsevassa tilanteessa, jossa komissio julkaisi vuoden 2022 alussa luonnokset uusiksi valtiontukisäännöiksi maa- ja metsätalouden sektoreilla, ja niitä koskeva hyväksymismenettely on edelleen käynnissä, on olemassa erityinen syy säätää lain voimaantulosta asetuksella. Tukijärjestelmän notifioinnin hyväksymisen edellytyksenä on, että valtio on sitoutunut muuttamaan lainsäädäntönsä komission vahvistamien valtiontuen suuntaviivojen mukaiseksi. Tämän vuoksi hallituksen esitys saatettaisiin eduskunnan käsiteltäväksi ja hyväksyttäväksi jo ennen edellä mainittujen suuntaviivojen hyväksymistä. Näin mahdollistettaisiin lain soveltamisen alkaminen mahdollisimman pian vuonna 2023 välittömästi sen tultua voimaan valtioneuvoston asetuksella.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi metsätuholakiin sisällytettäväksi uudelleen määräajaksi 10 a § (Eräät Euroopan unionin lainsäädännöstä johtuvat korvauksensaajia koskevat vaatimukset). Ehdotettu pykälä on samanasaisena voimassa olevassa metsätuholakissa. Se on kuitenkin EU:n valtiontukisäännöistä johtuen säädetty olemaan voimassa väliaikaisesti 31.12.2022 saakka. Ehdotetun 10 a §:n 1 momentissa säädetään siitä, että metsätuholain 10 §:ssä tarkoitettua korvausta ei myönnetä, jos korvauksensaaja on saanut 10 §:ssä tarkoitettujen vahinkojen korvaamiseen muuta julkista tukea tai verojärjestelmän kautta myönnettävää tukea taikka näitä tukia yhdessä. Ehdotetun 10 a §:n 2 momentissa säädetään puolestaan tilanteista, joissa korvauksensaaja on vaikeuksissa oleva yritys tai jättänyt noudattamatta komission aiempaan päätökseen perustuvaa tuen takaisinperintäpäätöstä. Koska laajoja metsätuhoja on torjuttava maanomistajasta riippumatta kaikilla alueilla, joilla se on tarpeen, ehdotettavassa 10 a §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tuki myönnettäisiin edelleen vähämerkityksellisenä tukena eli niin sanottuna de minimis -tukena. De minimis -tuki on enintään 200 000 euron tuki, joka myönnetään yritykselle

kolmen peräkkäisen verovuoden kuluessa. On hyvin epätodennäköistä, että yhden maanomistajan osalta tuhojen torjunta tulisi maksamaan enemmän kuin 200 000 euroa. Tilanteessa jossa näin kävisi, tai jos maanomistajan saama maksimisumma olisi de minimis -tuen osalta jo täynnä, jouduttaisiin torjuntavelvoitteita perumaan jatkossakin tämän maanomistajan osalta tai hän joutuisi kustantamaan torjunnan itse. Ehdotettu 10 a § on edelleen tarpeen metsätuholain 10 §:ssä tarkoitettua korvaussäännöksen vuoksi. Valtio metsänomistajana ei edelleenkään olisi oikeutettu laajojen metsätuhojen torjunnasta aiheutuneiden kustannusten ja vahinkojen korvaukseen.

4.2 Juurikäävän torjuntaa koskevat muutokset

Juurikäävän torjunnan osalta metsätuholakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 8 b §, joka sääntelisi juurikäävän torjuntaa ylivoimaisen esteen ja erityisen poikkeuksellisten olosuhteiden ilmetessä. Ehdotetun 8 b §:n mukaan metsän hakkaajalla ei olisi 8 a §:ssä tarkoitettua velvollisuutta, jos sen toteuttaminen ei olisi mahdollista edellä mainittujen syiden vuoksi. Pykäläkohtaisia perusteluja selvitetään jäljempänä.

Metsätuholain 19 §:ä ehdotetaan tarkistettavaksi niin, että ammattimaisen toiminnanharjoittajan omavalvontailmoitusvelvollisuus laajennettaisiin koskemaan ehdotetussa 8 b §:ssä tarkoitettuja tilanteita. Tällöin ammattimaisen toiminnanharjoittajan olisi ilmoitettava ilman aiheutonta viivytystä Suomen metsäkeskukselle 8 b §:ssä tarkoitetuista tilanteista ja olosuhteista, joiden vuoksi 8 a §:ssä säädettyjen velvollisuuksien noudattaminen voi estyä.

4.3 Virastonimien korjauksia koskevat muutokset

Ruokavirasto on vastannut Elintarviketurvallisuusviraston sekä Maaseutuviraston tehtävistä 1.1.2019 alkaen. Metsätuholain 12 §:n 3 momentissa säädetään Luonnonvarakeskuksen ilmoitusvelvollisuudesta Elintarviketurvallisuusvirastolle, jos vaarallisia kasvintuhoojia on löydetty Suomessa seurannan tai muun toiminnan yhteydessä. Lisäksi metsätuholain 24 §:n 1 momentissa ja 26 §:n 3 momentissa säädetään Maaseutuviraston lakisääteisistä tehtävistä uhkasakkoon, teettämishakaan sekä valtion saamisen perintään liittyen. Virastonimet ehdotetaan tarkistettavaksi vastaamaan muuttunutta lainsäädäntöä.

5 Esityksen pääasialliset vaikutukset

5.1 Taloudelliset vaikutukset

Laajan metsätuhon torjumiseksi määräytyistä toimenpiteistä aiheutuneet kustannukset korvattaisiin jatkossakin valtion varoista. Tällaisten tapausten laajuutta ja lukumäärää ja niistä aiheutuvien valtion varoista korvattavien vahinkojen ja kustannusten määrää on hyvin vaikeaa ennakoita. Vuodesta 1991 lähtien laajoja metsätuhoja on torjuttu maa- ja metsätalousministeriön määräyksestä kolme kertaa: vuosina 2008, 2011 ja 2012. Vuonna 2008 torjuttiin valtion varoin ruskomäntypistiäistuhoja, jotka kattoivat 700 hehtaaria. Kyseisen torjunnan kustannukset olivat yhteensä noin 115 000 euroa. Vuosina 2011 ja 2012 torjuttiin Yterissä tähtikudospistiäisen aiheuttamia tuhoja valtion varoilla. Tähtikudospistiäisen tuhojen torjunnan kustannukset olivat vuonna 2011 noin 75 000 euroa ja vuonna 2012 noin 130 000 euroa.

Ehdotetulla muutoksella juurikäävän torjuntavelvoitteeseen ei katsota olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Harvinaisissa tilanteissa, joissa torjunta jätettäisiin tekemättä poikkeuksellisesti, voisi metsänomistaja välttyä hetkellisesti torjuntakustannuksilta. Näissä harvinaisissa tilanteissa torjuntatoimien jättäminen tekemättä voisi aiheuttaa kuitenkin metsänomistajalle negatiivisia taloudellisia vaikutuksia pitkällä aikavälillä, jos juurikääpä pääsisi leviämään tehokkaammin.

5.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Laajojen metsätuhojen torjunnalla on yhteiskunnallista merkitystä. Maanomistajien metsäomaisuuden kannalta on tärkeää, että metsät ovat terveitä ja kasvukykyisiä. Terveet ja hyväkasvuiset metsät mahdollistavat myös metsäteollisuuden toiminnan jatkuvuuden ja parantavat sen raaka-ainesantia. Maanomistajien ja metsäteollisuuden lisäksi metsien terveydentilan säilyminen hyvänä voidaan katsoa parantavan metsien muita käyttömuotoja, kuten virkistyskäyttömahdollisuuksia. Ehdotetuilla muutoksilla mahdollistetaan laajojen metsätuhojen torjuminen tehokkaasti jatkossakin.

Juurikäävän torjuntavelvollisuuteen ehdotetut muutokset varmistaisivat puuraaka-ainevirran jatkuvuuden sellaisissa poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa muutoin tällä hetkellä voimassa olevan lainsäädännön mukaan riski mahdolliselle hakkuiden keskeyttämiselle olisi olemassa, mikäli esimerkiksi kantokäsittelyaineiden saatavuudessa ilmenisi äkillisiä muutoksia. Erityisen poikkeuksellisten olosuhteiden vallitessa yhteiskunnan muiden merkittävien toimintojen, kuten puuraaka-aineen saatavuuden, katsottaisiin menevän torjuntavelvoitteen edelle.

Ehdotettu omavalvontailmoitusvelvollisuuden laajentaminen voisi johtaa Suomen metsäkeskukselle ohjattujen omavalvontailmoitusten määrän lisääntymiseen, mikä voinee osaltaan lisätä Suomen metsäkeskuksen valvontatehtäviä.

5.3 Ympäristövaikutukset

Metsätuholaki koskee alueita, joihin sovelletaan metsälakia. Metsälakia ei sovelleta luonnonsuojelulain (1096/1996) nojalla muodostetuilla suojelualueilla, valtion luonnonsuojelutarkoitukseen hankkimilla alueilla eikä muilla valtion omistamilla alueilla, joita hoidetaan Metsähallituksen tai valtion maata hallinnoivan viranomaisen suojelupäätöksen mukaisesti. Näin ollen laajojen metsätuhojen torjuntaa koskevia toimenpiteitä ei myöskään tehtäisi kyseisillä alueilla. Laajojen metsätuhojen torjunnan yhteydessä arvioitaisiin mahdolliset vaikutukset luonnonsuojelualueisiin.

Metsätuholain 9 §:n mukaan etusijalle on asetettava biologiset ja mekaaniset torjuntakeinot. Jos käytettäisiin esimerkiksi kemiallisia torjuntakeinoja, olisi niiden käyttö erikseen perusteltava. Torjunnassa olisi noudatettava kasvinsuojeluaineista annettua lakia (1563/2011). Kaikissa kolmessa tapauksessa, joissa laajoja metsätuhoja on torjuttu valtion varoin (ruskomäntypistiäinen 2008, tähtikudospistiäinen 2011 ja 2012), käytettiin biologisia menetelmiä.

Juurikäävän torjunnan osalta ehdotettujen muutosten ei katsota vaikuttavan metsien terveydentilaan heikentävästi, koska lain lähtökohtana olisi edelleen se, että torjuntatoimenpiteet ovat voittavia riskikohteilla ja -ajankohtina jatkossakin. Ehdotuksen myötä torjunnan voisi jättää tekemättä vain erityisen perustelluista syistä. Poikkeustapauksiin liittyvä mahdollisuus luopua torjuntatoimista ei johtaisi myöskään merkittäviin valtakunnallisiin kasvinterveydellisiin uhkisiin, koska juurikäpä on kotoperäinen laji Suomessa.

6 Asian valmistelu ja lausunnot

Esitys on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä.

Maa- ja metsätalousministeriö pyysi esitysluonnoksesta 6.10.2022 päivätyllä lausuntopyynnöllä lausuntoa valtiovarainministeriöltä, Ruokavirastolta, Luonnonvarakeskukselta, Suomen metsäkeskukselta, Metsähallitukselta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y:ltä, Metsäteollisuus ry:ltä, Sahateollisuus ry:ltä, Koneyrittäjät ry:ltä ja Kasvinsuojeluteollisuus ry:ltä.

Lausuntoaika päättyi 27.10.2022 ja lausuntopyyntöön vastasi kahdeksan taho kymmenestä. Lausuntopyyntö liitteineen, lausunnot ja lausuntoyhteenvedot ovat saatavilla valtioneuvoston hankerekisterissä tunnuksella MMM005:00/2022 (<http://valtioneuvosto.fi/hankkeet>).

Esitys sai lausuntokierroksella kannatusta, eikä yksikään taho vastustanut sitä. Luonnonvarakeskus sekä Metsähallitus ilmoittivat, ettei heillä ole asiasta lausuttavaa. Valtiovarainministeriö ja Kasvinsuojeluteollisuus ry eivät lausuneet asiasta.

Suomen metsäkeskus piti esitettyjä muutoksia tarpeellisina ja hyvin perusteltuina. Myös Metsäteollisuus ry kannatti esitystä ja korosti asian edistämisen kiireellisyyttä.

Sahateollisuus ry katsoi laajojen metsätuhojen korvauksia koskevan tukijärjestelmän voimassaoloajan päivittämisen tarkoituksenmukaiseksi ja piti uutta ehdotettua 8 b §:ä perusteltuna. Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y. totesi kevään 2022 tilanteen ja sitä koskevan torjunta-aineiden saatavuusongelmien osoittaneen tarpeen ehdotetuille muutoksille juurikäävän torjunnan osalta. MTK r.y. totesi lausunnossaan myös, ettei esitetty mahdollisuus torjuntavelvoitteesta poikkeamiseen saa muodostua menettelyksi, jolla heikennetään metsien terveyden ylläpitoa.

Koneyrittäjät ry totesi lausunnossaan, että alhaisen kertymän harvennushakkuissa saatava tulo ei välttämättä ole suuri ja siksi kantokäsittelyn kustannus kuutiota kohden voi tällaisissa kohdeissa nousta suhteellisen korkeaksi. Toisaalta Koneyrittäjät ry:n oli vaikea nähdä tilannetta, jossa kantokäsittelyn kustannus nousisi niin korkeaksi, että sitä voitaisiin pitää perusteltuna syynä jättää kantokäsittely tekemättä.

Ruokavirasto totesi lausunnossaan, että metsätuholaissa oleva viittaus kasvinterveyden suojelemisesta annettuun lakiin (702/2003) on tarpeen tarkastaa, koska kasvinterveyden suojelemisesta annettu laki on kumottu kasvinterveyslilla (1110/2019) ja että kasvinterveylissa ei enää käytetä termiä vaarallinen kasvintuhooja vaan karanteenituhooja. Esitystä on tarkistettu tältä osin.

7 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. *Lain soveltamisala.* Pykälän 3 momenttia tarkistettaisiin siten, että viittaus kasvinterveyden suojelemisesta annettuun lakiin (702/2003) muutettaisiin viittaukseksi lain kumonneeseen kasvinterveylakiin (1110/2019). Momentissa käytetty termi vaarallinen kasvintuhooja muutettaisiin kasvinterveylain mukaiseksi termiksi karanteenituhooja.

8 b §. *Ylivoimainen este ja poikkeukselliset olosuhteet juurikäävän torjunnassa.* Metsätuholain 8 a §:n 1 momentin mukaan metsän hakkaajan on huolehdittava kivennäis- ja turvemaalla tehtävän hakkuun yhteydessä juurikäävän torjunnasta juurikäävän leviämisen riskialueella toukuun alun ja marraskuun lopun välisenä aikana. Torjunta on tehtävä hyväksyttävää torjuntamenetelmää käyttäen. Pykälän 2 momentissa torjuntavelvollisuuden ulkopuolelle on rajattu kotitarvehakkuu ja hakkuu monimuotoisuuskohteissa sekä tutkimustarkoituksiin tehtävä hakkuu.

Metsätuholakiin ehdotetaan otettavaksi uusi 8 b §, joka sisältää säännökset tilanteista ja olosuhteista, joiden vallitessa metsän hakkaajalla ei ole velvollisuutta juurikäävän torjuntaan. Ehdotetun pykälän mukaan metsän hakkaajalla ei olisi 8 a §:ssä tarkoitettua velvollisuutta juurikäävän torjuntaan, jos sen toteuttaminen ei ole mahdollista ylivoimaisen esteen tai erityisen poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi. Ylivoimaisella esteellä tarkoitettaisiin ennalta arvaamatonta poikkeuksellista tapahtumaa, joka estää velvoitteen täyttämisen. Tällainen voisi esimerkiksi olla kantokäsittelyyn tarkoitettun hyväksytyyn kasvinsuojeluaineen merkittävät saatavuusongelmat. Myös velvoitteen tosiasiallisen täyttämisen estävä viranomaisen toimi, kuten takavarikko, on

ylivoimainen este. Kantokäsittelyaineiden hinnannousua ei voitaisi pitää ylivoimaisena esteenä, koska juurikäävän torjunnan kustannukset ovat hakkuutuloihin nähden vähäisiä. Ylivoimainen este -käsitteen käyttö ei rajoitu pelkästään täydelliseen mahdottomuuteen, vaan sen on ymmärrettävä tarkoittavan metsän hakkaajan kontrollin ulkopuolella olevia epätavallisia olosuhteita, joita ei olisi voinut välttää asianmukaisella huolellisuudella tai ilman liiallisia taloudellisia uhrauksia.

Erityisen poikkeuksellinen olosuhde käsittäisi vain sellaisia tilanteita, jotka poikkeavat merkittävästi normaaliolosuhteista. Erityisen poikkeuksellisella olosuhteella voitaisiin tarkoittaa myös tilannetta, josta ilman poikkeusmenettelyä aiheutuisi merkittäviä ja pitkäaikaisia negatiivisia seurauksia metsätaloudelle. Tällainen negatiivinen seuraus voisi tarkoittaa esimerkiksi todennäköistä riskiä hakkuiden keskeytymiselle, jos torjuntamenettely jostain ennalta arvaamattomasta syystä estyisi. Toisin kuin 7 §:ssä sallitaan puutavaran ja vahingoittuneen puun poisvientivelvoitteesta poikkeaminen kohtuuttoman taloudellisen tilanteen johdosta, juurikäävän torjunnan osalta taloudellisen esteen ei katsota olevan riittävä peruste torjuntavelvollisuudesta luopumiselle. Jos juurikäävän torjuntaa ei tehdä riskikohteilla toukokuun alun ja marraskuun lopun välisellä aikavälillä, ja silloin kuin juurikäävän itiöitä on lämpötilarajojen ylittyessä runsaasti ilmassa, mahdollisuus tuhoista aiheutuville taloudellisille menetyksille kasvaa pitkällä aikavälillä. Lyhytaikainen torjuntakustannuksista saatavan säästön arvioidaan olevan huomattavasti pienempi kuin torjunnan tekemättä jättämisestä aiheutuva taloudellinen menetys pitkällä aikavälillä.

10 §. *Korvaukset laajojen metsätuhojen torjunnasta aiheutuneista kustannuksista ja vahingoista.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vuoden 2022 loppuun saakka voimassa olevaa pykälää vastaavasti menettelystä, jolla valtion määräämistä toimenpiteistä aiheutuneet kustannukset sekä puuston kasvunmenetys korvattaisiin maanomistajalle valtion varoista. Puuston uudistamisen ajankohtana kasvunmenetystä määriteltäessä käytettäisiin metsänhoitosuosituksissa annettuja uudistamisajankohtia. Valtion korvausvastuu kattaisi vain säännöllisen metsänhoidon tai tavanomaisen puutavaran korjuun ylittävistä toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset. Esimerkiksi tilanteessa, jossa päätehakkuuikäistä metsää uhkaa sellainen metsätuho, jonka torjumiseksi maa- ja metsätalousministeriö määrää puuston poistettavaksi, ei välttämättä synny valtion korvausvastuun piiriin kuuluvia kustannuksia. Momenttiin otettaisiin myös selventävä säännös taimikkovaiheen puuston korvaamisesta. Ehdotetun säännöksen mukaan torjuntatoimien takia tuhoutuneesta taimikkovaiheen puustosta korvattaisiin uudistamiskustannukset. Säännös on perusteltu, koska taimikkovaiheen aikana puusto voi tuhoutua usean eri syyn, kuten esimerkiksi lumen, jään, kuivuuden tai hirvieläinten taikka myyrien vuoksi.

Laajan metsätuhon leviämisen tai syntymisen ehkäisemiseksi maa- ja metsätalousministeriö saattaisi antaa määräyksiä sellaisista toimenpiteistä, jotka eivät lainkaan merkitse puiden kaatamista. Tällaisesta toiminnasta esimerkkinä voidaan mainita hyönteisiä feromoneilla houkuttelevien pyydysten käyttö tai taudinaiheuttajien biologinen torjunta. Tällaisessa tapauksessa valtion varoista korvattaisiin pyydysten tai biologisen torjunta-aineen hankinnasta ja käytöstä aiheutuvat kustannukset.

Laajan metsätuhon torjumiseksi määrätyistä toimenpiteistä aiheutuu maanomistajalle yleensä muutakin vahinkoa kuin lisäkustannuksia. Yksittäistapauksissa saattavat tällaiset vahingot olla taloudellisesti varsin suuret. Perustuslain 15 §:n nojalla jokaisen omaisuus on turvattu. Asianmukaista on, että tilanteessa, jossa valtion viranomaisen merkittävällä tavalla puuttuu yksityisen omaisuuden käyttöön ja jopa velvoittaa omistajan tiettyjen toimenpiteiden suorittamiseen, valtio vastaa määräämiensä toimenpiteiden suorittamisesta aiheutuneista kustannuksista tai korvaa niiden toteuttamisesta aiheutuneet vahingot. Huomattavan metsätuhon torjumista, jolla olisi laaja-alaisia vaikutuksia, voidaan pitää yleisen tarpeen mukaisena. Korvausta ei maksettaisi tai

sen määrää alennettaisiin, jos korvaukseen oikeutettu olisi tahallaan tai huolimattomuudesta jättänyt noudattamatta metsätuhojen torjunnasta annettua lakia taikka lain nojalla annettuja säännöksiä, määräyksiä tai viranomaisen päätöksiä taikka korvaukseen oikeutettu olisi laiminlyönyt hänelle määrättyjen toimenpiteiden suorittamisen ja ne olisi jouduttu teettämään 24 §:n mukaisesti. Pykälän 1 momentissa tarkoitettu maa- ja metsätalousministeriön korvauspäätös olisi valituskelpoinen hallintopäätös. Siihen haettaisiin muutosta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) mukaisesti valittamalla hallinto-oikeuteen.

Tarkoituksena ei ole luoda menettelyä, jonka mukaan valtion varoista yleensä korvattaisiin laajoista metsätuhoista aiheutuneet puuston vahingot. Metsätalouden harjoittamiseen liittyy aina maanomistajan kannettavaksi jäävä tuhoriski. Varsinaisten metsätuhojen varalta metsänomistajan on mahdollista ottaa vakuutus. Vakuutuksia saa muun muassa myrskyn, tulipalon, salamansiskun, myyrän, lumen, tulvan, hyönteisten ja sienitautien aiheuttamien vahinkojen varalle.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi korvauksen hakemista koskeva säännös. Ehdotettu momentti vastaa 31.12.2022 saakka voimassa olevaa säännöstä. Maanomistajan tulisi hakea korvauksia 90 päivän kuluessa siitä, kun päätöksessä edellytetyt toimenpiteet on suoritettu loppuun.

Ehdotetun lain 9 §:n 1 momentissa tarkoitettujen päätöksen noudattamisesta aiheutuneet kustannukset ja taimikkovaiheen ohittaneen puuston kasvunmenetys korvattaisiin valtion varoista. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi voimassa olevaa lakia vastaava säännös, jonka mukaan valtio maanomistajana rajattaisiin pykälässä tarkoitettujen korvausten ulkopuolelle.

Ehdotettu pykälä vastaa 31.12.2022 saakka voimassa olevaa pykälää. Lain voimaantulosäännöksellä pykälä ehdotetaan tulevaksi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana ja sen ehdotetaan olevan voimassa 31 päivään joulukuuta 2027.

10 a §. *Eräät Euroopan unionin lainsäädännöstä johtuvat korvauksensaajia koskevat vaatimukset.* Pykälässä säädettäisiin vuoden 2022 loppuun saakka voimassa olevaa pykälää vastaavasti eräistä Euroopan unionin lainsäädännöstä johtuvista korvauksensaajia koskevista vaatimuksista. Pykälän 1 momentin mukaan lain 10 §:ssä tarkoitettua korvausta ei myönnetä, jos korvauksensaaja on saanut 10 §:ssä tarkoitettujen vahinkojen korvaamiseen muuta julkista tukea tai verojärjestelmän kautta myönnettävää tukea taikka näitä tukia yhdessä.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädetään puolestaan siitä, että 10 §:ssä tarkoitettujen tuen saajana ei voisi olla vaikeuksissa oleva yritys. Tuensaajana ei voisi myöskään olla yritys, jolle on annettu sellaiseen komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on todettu sääntöjenvastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi. Lain 10 §:ssä tarkoitettu korvaus myönnettäisiin Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 1407/2013 tarkoitettuna tukena, jos korvauksen saaja on vaikeuksissa oleva yritys tai jättänyt noudattamatta komission aiempaan päätökseen perustuvaa eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä tarkoitettua tuen takaisinperintäpäätöstä.

Koska esityksen antohetkellä ei ole olemassa vuosina 2023–2027 sovellettavaa maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuen suuntaviivoja koskevaa komission päätöstä, pykälän 2 momentissa viitattaisiin yleisesti metsätalouteen sovellettavaan valtiontuen suuntaviivoihin. Lain voimaantulosäännöksellä pykälä ehdotetaan tulevaksi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana ja sen ehdotetaan olevan voimassa 31 päivään joulukuuta 2027.

12 §. Metsätuhojen seuranta. Pykälän 3 momentin mukaan, jos seurannan tai muun toiminnan yhteydessä löydetään kasvinterveyden suojelemisesta annetussa laissa tai sen nojalla annetuissa säädöksissä tarkoitettuja vaarallisia kasvintuhoojia, Luonnonvarakeskuksen on viipymättä ilmoitettava asiasta Elintarviketurvallisuusvirastolle. Ruokavirasto on vastannut Elintarviketurvallisuusviraston sekä Maaseutuviraston tehtävistä 1. tammikuuta 2019 alkaen. Pykälän 3 momenttia tarkistettaisiin siten, että Elintarviketurvallisuusvirasto muutettaisiin Ruokavirastoksi, viittaus kasvinterveyden suojelemisesta annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi lain kumonneeseen kasvinterveyslakiin ja termi vaarallinen kasvintuhooja muutettaisiin kasvinterveyslaissa käytetyksi termiksi karanteenituhooja.

19 §. Ammattimaisen toiminnanharjoittajan ilmoitusvelvollisuus. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ammattimaisen toiminnanharjoittajan ilmoitusvelvollisuus laajennettaisiin koskemaan myös lain 8 b §:ssä tarkoitettuja tilanteita ja olosuhteita, joiden vuoksi lain 8 a §:ssä säädettyjen juurikäävän torjuntaa koskevien velvollisuuksien noudattaminen voi estyä. Ilmoitusvelvollisuudella turvattaisiin Suomen metsäkeskuksen mahdollisuus valvoa ja tarkastaa ammattimaisen toiminnanharjoittajan juurikäävän torjuntaa koskevia toimenpiteitä.

24 §. Uhkasakko ja teettämisuhka. Pykälän 1 momentin mukaan, jos joku laiminlyö 3–6 tai 8 a §:ssä säädetyn tai 9 §:n nojalla annettuun päätökseen perustuvan velvollisuutensa, Suomen metsäkeskus voi velvoittaa hänet suorittamaan tarvittavat toimenpiteet. Maaseutuvirasto voi Suomen metsäkeskuksen esityksestä asettaa Suomen metsäkeskuksen päätöksen tehosteeksi uhkasakon tai uhan, että toimenpiteet tehdään laiminlyöjän kustannuksella. Toimenpiteiden teettämiskustannusten takaisinperinnästä valtiolle vastaa Suomen metsäkeskuksen esityksestä Maaseutuvirasto. Ruokavirasto on vastannut Elintarviketurvallisuusviraston sekä Maaseutuviraston tehtävistä 1. tammikuuta 2019 alkaen. Pykälän 1 momenttia tarkistettaisiin siten, että Maaseutuvirasto muutettaisiin Ruokavirastoksi.

26 §. Valtion saamisen perintä. Pykälän 3 momentin mukaan tässä laissa tarkoitetun saamisen perii Maaseutuvirasto. Ruokavirasto on vastannut Elintarviketurvallisuusviraston sekä Maaseutuviraston tehtävistä 1. tammikuuta 2019 alkaen. Pykälän 3 momenttia tarkistettaisiin siten, että Maaseutuvirasto muutettaisiin Ruokavirastoksi.

Voimaantulosäännös. Säännös sisältää tavanmukaisen voimaantulosäännöksen.

Lain voimaantulosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella ja lain 10 § ja 10 a § olisivat voimassa 31 päivään joulukuuta 2027.

Ehdotetun lain 10 § sisältää säännökset laajojen metsätuhojen torjunnasta aiheutuneiden kustannusten ja vahinkojen korvaamisesta. Komission näkemyksen mukaan laajojen metsätuhojen torjunnasta aiheutuneiden kustannusten ja vahinkojen korvaamisessa on kyse valtiontuesta. Tuki on notifioitu komissiolle ja komissio on toukokuussa 2018 katsonut, että tuki soveltuu sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla. Komissio on valmistelemassa uusia maa- ja metsätalouseläiden ja maaseutueläiden valtiontuen suuntaviivoja vuosille 2023–2027. Suuntaviivoja ei ole hyväksytty, minkä vuoksi laki tulisi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Lain voimaantuloa koskeva valtioneuvoston asetus annettaisiin sen jälkeen, kun komissio olisi hyväksynyt tuen maksamisen mahdollistavat uudet valtiontuen suuntaviivat ja kun tukijärjestelmä olisi notifioitu uudelleen komissiolle.

8 Riippuvuus muista esityksistä ja kansainvälisistä velvoitteista

Euroopan unionin valtioneuvoston päätöksiin liittyen Euroopan unionin komissio seuraa jatkuvasti jäsenvaltioiden kanssa niiden voimassa olevia tukijärjestelmiä. Komission harjoittama valtiontukien yleisvalvonta perustuu tukiohjelmien ilmoittamiseen eli notifiointiin komissiolle, niiden hyväksymiseen komissiossa sekä jäsenmaiden raportointiin tukiohjelmien soveltamisesta. Ehdotettua uutta tukijärjestelmää ei voida saattaa voimaan ennen kuin komissio on hyväksynyt tukijärjestelmän kokonaisuudessaan.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana 1.1.2023 tai mahdollisimman pian sen jälkeen. Lain 10 ja 10 a § olisivat voimassa 31.12.2027 saakka. Lain 10 ja 10 a §:n voimaantuloon vaikuttaa komission uusien valtioneuvoston päätösten käsittelyaikataulu. Edellä selvitettyä tukijärjestelmää koskevia säännöksiä ei voida saattaa voimaan ennen kyseisten valtioneuvoston päätösten voimaantuloa ja komission tekemää tukijärjestelmän hyväksymistä, minkä vuoksi lain voimaantulosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Lisäksi 10 ja 10 a § eivät voi tulla voimaan ennen 1.1.2023, koska väliaikaisesti voimassa olevien 10 ja 10 a §:n voimassaolo päättyy vasta silloin.

10 Suhde perustuslakiin ja sääntämismääräykset

Perustuslain 80 §:n mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Metsätuholakiin sisällytettäisiin edelleen pykälä, joka koskee korvauksensaajia koskevia vaatimuksia. Koska kyse on valtiontukien myöntämisen edellytyksistä, niin ehdotettava pykälä on lain alaan kuuluva.

Perustuslain 6 §:n 1 momentin yleislausekkeen mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Säännös ilmaisee paitsi vaatimuksen oikeudellisesta yhdenvertaisuudesta myös ajatuksen tosiasiallisesta tasa-arvosta. Yhdenvertaisuussäännös kohdistuu myös lainsäätäjään. Lailla ei voida mielivaltaisesti asettaa kansalaisia tai kansalaisryhmiä toisia edullisempaan tai epäedullisempaan asemaan. Yhdenvertaisuussäännös ei kuitenkaan edellytä kaikkien samanlaista kohtelua, elleivät asiaan vaikuttavat olosuhteet ole samanlaisia. Toisaalta lainsäädännöllä on ominaista, että se kohtelee tietyn hyväksyttävän yhteiskunnallisen intressin vuoksi ihmisiä eri tavoin edistääkseen muun muassa tosiasiallista tasa-arvoa. Perustuslakivaliokunnan käytännössä on tähän liittyen vakiintuneesti katsottu, ettei yhdenvertaisuusperiaatteesta voi johtua tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn (ks. esim. PeVL 52/2016 vp). Esityksessä katsotaan, että korvauksensaajia koskeva sääntely täyttää edellä olevat vaatimukset. Niille korvauksensaajille, jotka olisivat vaikeuksissa olevia yrityksiä tai joilla olisi vireillä perintämääräys, tuki myönnettäisiin vähämerkityksisenä tukena. Esityksessä pidetään erittäin epätodennäköisenä tällaisen tilanteen syntymistä. Toisaalta voidaan todeta, että Euroopan unionin valtioneuvoston päätöksiin liittyen Euroopan unionin komissio seuraa jatkuvasti jäsenvaltioiden kanssa niiden voimassa olevia tukijärjestelmiä. Komission harjoittama valtiontukien yleisvalvonta perustuu tukiohjelmien ilmoittamiseen eli notifiointiin komissiolle, niiden hyväksymiseen komissiossa sekä jäsenmaiden raportointiin tukiohjelmien soveltamisesta. Ehdotettua uutta tukijärjestelmää ei voida saattaa voimaan ennen kuin komissio on hyväksynyt tukijärjestelmän kokonaisuudessaan.

Lain 9 §:ssä säännelty viranomaisen asettama torjuntapäätös merkitsee toimijalle omaisuuden käytön rajoitusta, ja se aiheuttaa toimijalle kustannuksia. Ehdotetussa sääntelyssä on kysymys omaisuuden käyttörajoituksesta, joka ei kuitenkaan tosiasiallisilta vaikutuksiltaan rinnastu pakolonastukseen. Sitä on siten arvioitava perustuslain 15 §:n 1 momentin kannalta, jolloin val-

tiosääntöoikeudellinen arviointi jää perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten varaan. Perustuslain 15 §:n 1 momentin säännöksestä ei perustuslakivaliokunnan käytännön valossa johdu vaatimusta korvata omistajalle mitä tahansa käyttörajoitusta eikä täyden korvauksen vaatimusta korvauksia myönnettäessä. Omaisuuden käyttörajoituksen korvaaminen on yksi kokonaisarviointiin vaikuttava osatekijä, joka otetaan huomioon selvittäessä, onko käyttöoikeuden rajoitus omaisuuden perustuslainsuojan kannalta sallittua (PeVL 24/2012 vp, s. 2, PeVL 6/2010 vp, s. 4/I, PeVL 38/1998 vp, s. 3).

Yksityiseen metsänomistajaan on vanhastaan kohdistettu käyttöoikeuden rajoituksia, jotka ovat tähdänneet kansantaloudellisesti tärkeiden metsävarojen säilymiseen ja kasvun turvaamiseen. Perustuslakivaliokunnan kannan mukaan metsätalouden turvaamistarve on Suomen kansantaloudelle elintärkeä (PeVL 22/1996 vp). Metsävarojen säilyttämisessä tuleville sukupolville on tärkeää metsien hyvän terveydentilan ylläpitäminen. Metsien hyvä terveydentila turvaa osaltaan myös perustuslain 20 §:ssä tarkoitetun ympäristöperusoikeuden toteutumista. Ehdotetut velvoitteet ovat välttämättömiä metsien hyvän terveydentilan ylläpitämiseksi ja metsätuhojen ennaltaehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Niiden on myös katsottava olevan laajuudeltaan oikeassa suhteessa perusoikeuksien suojaamaan oikeushyvään ja rajoitusten sekä velvoitteiden taustalla olevaan yhteiskunnallisen intressin painoarvoon. Käsitellessään hallituksen esitystä laiksi kasvinterveyden suojelemisesta annetun lain muuttamisesta, perustuslakivaliokunta on todennut, että perustuslain omaisuudensuojasäännöksestä ei voida johtaa julkiselle vallalle velvoitetta korvata torjuntapäätökseen liittyviä kasvintuhoojien torjumisesta aiheutuvia kustannuksia, vaan niiden voidaan katsoa kuuluvan alan toimijoiden normaaliin yritysrisikkiin (PeVL 24/2012 vp, s. 2-3).

Edellä 4.1 -kohdassa on selvitetty esitystä suhteessa perustuslain 79 §:n 3 momenttiin, jossa säädetään lain voimaantuloajankohdan säätämisestä asetuksella.

Edellä olevan perusteella katsotaan, että laki voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

metsätuhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan metsätuhojen torjunnasta annetun lain (1087/2013) 1 §:n 3 momentti, 12 §:n 3 momentti, 19 §:n 1 momentti, 24 §:n 1 momentti ja 26 §:n 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 12 §:n 3 momentti laissa 576/2014 ja 24 §:n 1 momentti laissa 228/2016, sekä *lisätään* lakiin uusi 8 b § ja väliaikaisesti uusi 10 ja 10 a § seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan metsäpuissa esiintyvien karanteenituhoojien torjumiseen ja niiden leviämisen estämiseen, mitä kasvinterveyslaisissa (1110/2019) säädetään.

8 b §

Ylivoimainen este ja poikkeukselliset olosuhteet juurikäävän torjunnassa

Metsän hakkaajalla ei ole 8 a §:ssä säädettyä velvollisuutta juurikäävän torjuntaan, jos sen toteuttaminen ei ole mahdollista ylivoimaisen esteen tai erityisen poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi.

10 §

Korvaukset laajojen metsätuhojen torjunnasta aiheutuneista kustannuksista ja vahingoista

Edellä 9 §:n 1 momentissa tarkoitetun päätöksen noudattamisesta aiheutuneet kustannukset ja taimikkovaiheen ohittaneen puuston kasvunmenetykset korvataan maanomistajalle tai maanvuokraoikeuden, testamenttiin perustuvan käyttöoikeuden, lesken hallintaoikeuden, eläkeoikeuden tai muun vastaavan oikeuden tai hakkuuoikeuden haltijalle valtion varoista siltä osin kuin ne ylittävät säännöllisestä metsänhoidosta tai tavanomaisesta puutavaran korjuusta aiheutuvat kustannukset. Torjuntatoimien takia tuhoutuneesta taimikkovaiheen puustosta korvataan uudistamiskulut. Korvausta ei kuitenkaan makseta tai sen määrää alennetaan, jos korvaukseen oikeutettu on tahallaan tai huolimattomuudesta jättänyt noudattamatta tätä lakia taikka tämän lain nojalla annettuja säännöksiä, määräyksiä tai viranomaisen päätöksiä taikka korvaukseen oikeutettu on laiminlyönyt hänelle määrättyjen toimenpiteiden suorittamisen ja ne on jouduttu teettämään 24 §:n mukaisesti. Korvauksesta päättää maa- ja metsätalousministeriö.

Korvausta on haettava maa- ja metsätalousministeriölle osoitetulla hakemuksella, joka on jätettävä Suomen metsäkeskukselle 90 päivän kuluessa siitä, kun päätöksessä edellytetyt toimenpiteet on suoritettu loppuun. Hakemuksessa on oltava riittävä selvitys kustannuksista ja vahingoista. Suomen metsäkeskuksen tulee toimittaa hakemusasikirjat maa- ja metsätalousministeriölle korvauksen suuruutta ja myöntämisen edellytyksiä koskevalla lausunnolla täydennettyinä.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei koske valtiota maanomistajana.

10 a §

Eräät Euroopan unionin lainsäädännöstä johtuvat korvauksensaajia koskevat vaatimukset

Edellä 10 §:ssä tarkoitettua korvausta ei myönnetä, jos korvauksensaaja on saanut mainitussa pykälässä tarkoitettujen vahinkojen korvaamiseen muuta julkista tukea tai verojärjestelmän kautta myönnettävää tukea taikka näitä tukia yhdessä. Tämän lain nojalla myönnetty korvaus peritään takaisin, jos korvauksen maksamisen jälkeen käy ilmi, että 10 §:ssä tarkoitettujen vahinkojen korvaamiseen on käytetty muuta julkista tukea tai verojärjestelmän kautta myönnettävää tukea taikka näitä tukia yhdessä.

Edellä 10 §:ssä tarkoitettu korvaus myönnetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 1407/2013 tarkoitettuna tukena, jos korvauksen saaja on vaikeuksissa oleva yritys tai jättänyt noudattamatta komission aiempaan päätökseen perustuvaa eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä tarkoitettua tuen takaisinperintäpäätöstä. Vaikeuksissa olevalla yrityksellä tarkoitetaan metsätalouteen sovellettavassa valtiontuen suuntaviivoissa tarkoitettua vaikeuksissa olevaa yritystä.

12 §

Metsätuhojen seuranta

Jos seurannan tai muun toiminnan yhteydessä löydetään kasvinterveyslaissa tai sen nojalla annetuissa säädöksissä tarkoitettuja karanteenituhoojia, Luonnonvarakeskuksen on viipymättä ilmoitettava asiasta Ruokavirastolle.

19 §

Ammattimaisen toiminnanharjoittajan ilmoitusvelvollisuus

Ammattimaisen toiminnanharjoittajan on ilmoitettava ilman aiheetonta viivytystä Suomen metsäkeskukselle 7 ja 8 b §:ssä tarkoitetuista tilanteista ja olosuhteista, joiden vuoksi 3–6 tai 8 a §:ssä säädettyjen velvollisuuksien noudattaminen voi estyä (*omavalvontailmoitus*).

24 §

Uhkasakko ja teettämisuhka

Jos joku laiminlyö 3–6 tai 8 a §:ssä säädetyn tai 9 §:n nojalla annettuun päätökseen perustuvan velvollisuutensa, Suomen metsäkeskus voi velvoittaa hänet suorittamaan tarvittavat toimenpiteet. Ruokavirasto voi Suomen metsäkeskuksen esityksestä asettaa Suomen metsäkeskuksen päätöksen tehosteeksi uhkasakon tai uhan, että toimenpiteet tehdään laiminlyöjän kustannuksella. Toimenpiteiden teettämiskustannusten takaisinperinnästä valtiolle vastaa Suomen metsäkeskuksen esityksestä Ruokavirasto.

26 §

Valtion saamisen perintä

Tässä laissa tarkoitetun saamisen perii Ruokavirasto.

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Sen 10 ja 10 a § ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 2027.

Helsingissä 17.11.2022

Pääministeri

Sanna Marin

Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen

Laki

metsätuhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan metsätuhojen torjunnasta annetun lain (1087/2013) 1 §:n 3 momentti, 12 §:n 3 momentti, 19 §:n 1 momentti, 24 §:n 1 momentti ja 26 §:n 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 12 §:n 3 momentti laissa 576/2014 ja 24 §:n 1 momentti laissa 228/2016, sekä lisätään lakiin uusi 8 b § ja väliaikaisesti uusi 10 ja 10 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Lain soveltamisala

Lain soveltamisala

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan metsäpuissa esiintyvien vaarallisten kasvintuhoojien torjumiseen ja niiden leviämisen estämiseen, mitä kasvinterveyden suojelemisesta annetussa laissa (702/2003) säädetään.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan metsäpuissa esiintyvien *karanteenituhoojien* torjumiseen ja niiden leviämisen estämiseen, mitä *kasvinterveyslaissa* (1110/2019) säädetään.

8 b §

Ylivoimainen este ja poikkeukselliset olosuhteet juurikäävän torjunnassa

Metsän hakkaajalla ei ole 8 a §:ssä säädettyä velvollisuutta juurikäävän torjuntaan, jos sen toteuttaminen ei ole mahdollista ylivoimaisen esteen tai erityisen poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi.

10 §

10 §

Korvaukset laajojen metsätuhojen torjunnasta aiheutuneista kustannuksista ja vahingoista

Korvaukset laajojen metsätuhojen torjunnasta aiheutuneista kustannuksista ja vahingoista

Edellä 9 §:n 1 momentissa tarkoitetun päätöksen noudattamisesta aiheutuneet kustannukset ja taimikkovaiheen ohittaneen puuston kasvunmenetykset korvataan maanomistajalle tai

Edellä 9 §:n 1 momentissa tarkoitetun päätöksen noudattamisesta aiheutuneet kustannukset ja taimikkovaiheen ohittaneen puuston kasvunmenetykset korvataan maanomistajalle tai

maanvuokraoikeuden, testamenttiin perustuvan käyttöoikeuden, lesken hallintaoikeuden, eläkeoikeuden tai muun vastaavan oikeuden tai hakkuuoikeuden haltijalle valtion varoista siltä osin kuin ne ylittävät säännöllisestä metsänhoidosta tai tavanomaisesta puutavaran korjuusta aiheutuvat kustannukset. Torjuntatoimien takia tuhoutuneesta taimikkovaiheen puustosta korvataan uudistamiskulut. Korvausta ei kuitenkaan makseta tai sen määrää alennetaan, jos korvaukseen oikeutettu on tahallaan tai huolimattomuudesta jättänyt noudattamatta tätä lakia taikka tämän lain nojalla annettuja säännöksiä, määräyksiä tai viranomaisen päätöksiä taikka korvaukseen oikeutettu on laiminlyönyt hänelle määrättyjen toimenpiteiden suorittamisen ja ne on jouduttu teettämään 24 §:n mukaisesti. Korvauksesta päättää maa- ja metsätalousministeriö.

Korvausta on haettava maa- ja metsätalousministeriölle osoitetulla hakemuksella, joka on jätettävä Suomen metsäkeskukselle 90 päivän kuluessa siitä, kun päätöksessä edellytetyt toimenpiteet on suoritettu loppuun. Hakemuksessa on oltava riittävä selvitys kustannuksista ja vahingoista. Suomen metsäkeskuksen tulee toimittaa hakemusasiakirjat maa- ja metsätalousministeriölle korvauksen suuruutta ja myöntämisen edellytyksiä koskevalla lausunnolla täydennettyinä.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei koske valtiota maanomistajana.

10 a §

Eräät Euroopan unionin lainsäädännöstä johtuvat korvauksensaajia koskevat vaatimukset

Edellä 10 §:ssä tarkoitettua korvausta ei myönnetä, jos korvauksensaaja on saanut mainitussa pykälässä tarkoitettujen vahinkojen korvaamiseen muuta julkista tukea tai verojärjestelmän kautta myönnettävää tukea taikka näitä tukia yhdessä. Tämän lain nojalla myönnetty korvaus peritään takaisin, jos korvauksen maksamisen jälkeen käy ilmi, että 10 §:ssä tarkoitettujen vahinkojen korvaamiseen on

maanvuokraoikeuden, testamenttiin perustuvan käyttöoikeuden, lesken hallintaoikeuden, eläkeoikeuden tai muun vastaavan oikeuden tai hakkuuoikeuden haltijalle valtion varoista siltä osin kuin ne ylittävät säännöllisestä metsänhoidosta tai tavanomaisesta puutavaran korjuusta aiheutuvat kustannukset. Torjuntatoimien takia tuhoutuneesta taimikkovaiheen puustosta korvataan uudistamiskulut. Korvausta ei kuitenkaan makseta tai sen määrää alennetaan, jos korvaukseen oikeutettu on tahallaan tai huolimattomuudesta jättänyt noudattamatta tätä lakia taikka tämän lain nojalla annettuja säännöksiä, määräyksiä tai viranomaisen päätöksiä taikka korvaukseen oikeutettu on laiminlyönyt hänelle määrättyjen toimenpiteiden suorittamisen ja ne on jouduttu teettämään 24 §:n mukaisesti. Korvauksesta päättää maa- ja metsätalousministeriö.

Korvausta on haettava maa- ja metsätalousministeriölle osoitetulla hakemuksella, joka on jätettävä Suomen metsäkeskukselle 90 päivän kuluessa siitä, kun päätöksessä edellytetyt toimenpiteet on suoritettu loppuun. Hakemuksessa on oltava riittävä selvitys kustannuksista ja vahingoista. Suomen metsäkeskuksen tulee toimittaa hakemusasiakirjat maa- ja metsätalousministeriölle korvauksen suuruutta ja myöntämisen edellytyksiä koskevalla lausunnolla täydennettyinä.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei koske valtiota maanomistajana.

10 a §

Eräät Euroopan unionin lainsäädännöstä johtuvat korvauksensaajia koskevat vaatimukset

Edellä 10 §:ssä tarkoitettua korvausta ei myönnetä, jos korvauksensaaja on saanut mainitussa pykälässä tarkoitettujen vahinkojen korvaamiseen muuta julkista tukea tai verojärjestelmän kautta myönnettävää tukea taikka näitä tukia yhdessä. Tämän lain nojalla myönnetty korvaus peritään takaisin, jos korvauksen maksamisen jälkeen käy ilmi, että 10 §:ssä tarkoitettujen vahinkojen korvaamiseen on

Voimassa oleva laki

käytetty muuta julkista tukea tai verojärjestelmän kautta myönnettävää tukea taikka näitä tukia yhdessä.

Edellä 10 §:ssä tarkoitettu korvaus myönnetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 1407/2013 tarkoitettuna tukena, jos korvauksen saaja on vaikeuksissa oleva yritys tai jättänyt noudattamatta komission aiempaan päätökseen perustuvaa eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä tarkoitettua tuen takaisinperintäpäätöstä. Vaikeuksissa olevalla yrityksellä tarkoitetaan maa- ja metsätalouseläin ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014–2020 annettujen Euroopan unionin suuntaviivojen (2014/C 204/01) 35 kohdan 15 alakohdassa tarkoitettua yritystä.

12 §

Metsätuhojen seuranta

Jos seurannan tai muun toiminnan yhteydessä löydetään kasvinterveyden suojelemisesta annetussa laissa tai sen nojalla annetuissa säädöksissä tarkoitettuja vaarallisia kasvintuhoojia, Luonnonvarakeskuksen on viipymättä ilmoitettava asiasta Elintarviketurvallisuusvirastolle.

19 §

Ammattimaisen toiminnanharjoittajan ilmoitusvelvollisuus

Ammattimaisen toiminnanharjoittajan on ilmoitettava ilman aiheetonta viivytystä Suomen metsäkeskukselle 7 §:ssä tarkoitetuista tilanteista ja olosuhteista, joiden vuoksi 3–6 §:ssä säädettyjen velvollisuuksien noudattaminen voi estyä (omavalvontailmoitus).

Ehdotus

käytetty muuta julkista tukea tai verojärjestelmän kautta myönnettävää tukea taikka näitä tukia yhdessä.

Edellä 10 §:ssä tarkoitettu korvaus myönnetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 1407/2013 tarkoitettuna tukena, jos korvauksen saaja on vaikeuksissa oleva yritys tai jättänyt noudattamatta komission aiempaan päätökseen perustuvaa eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä tarkoitettua tuen takaisinperintäpäätöstä. Vaikeuksissa olevalla yrityksellä tarkoitetaan *metsätalouteen sovellettavassa valtiontuen suuntaviivoissa* tarkoitettua *vaikeuksissa olevaa* yritystä.

12 §

Metsätuhojen seuranta

Jos seurannan tai muun toiminnan yhteydessä löydetään *kasvinterveyslaissa* tai sen nojalla annetuissa säädöksissä tarkoitettuja *karanteenituhoojia*, Luonnonvarakeskuksen on viipymättä ilmoitettava asiasta *Ruokavirastolle*.

19 §

Ammattimaisen toiminnanharjoittajan ilmoitusvelvollisuus

Ammattimaisen toiminnanharjoittajan on ilmoitettava ilman aiheetonta viivytystä Suomen metsäkeskukselle 7 ja 8 b §:ssä tarkoitetuista tilanteista ja olosuhteista, joiden vuoksi 3–6 tai 8 a §:ssä säädettyjen velvollisuuksien noudattaminen voi estyä (omavalvontailmoitus).

Voimassa oleva laki

24 §

Uhkasakko ja teettämisuhka

Jos joku laiminlyö 3–6 tai 8 a §:ssä säädetyn tai 9 §:n nojalla annettuun päätökseen perustuvan velvollisuutensa, Suomen metsäkeskus voi velvoittaa hänet suorittamaan tarvittavat toimenpiteet. Maaseutuvirasto voi Suomen metsäkeskuksen esityksestä asettaa Suomen metsäkeskuksen päätöksen tehosteeksi uhkasakon tai uhan, että toimenpiteet tehdään laiminlyöjän kustannuksella. Toimenpiteiden teettämiskustannusten takaisinperinnästä valtiolle vastaa Suomen metsäkeskuksen esityksestä Maaseutuvirasto.

26 §

Valtion saamisen perintä

Tässä laissa tarkoitetun saamisen perii Maaseutuvirasto.

Ehdotus

24 §

Uhkasakko ja teettämisuhka

Jos joku laiminlyö 3–6 tai 8 a §:ssä säädetyn tai 9 §:n nojalla annettuun päätökseen perustuvan velvollisuutensa, Suomen metsäkeskus voi velvoittaa hänet suorittamaan tarvittavat toimenpiteet. *Ruokavirasto* voi Suomen metsäkeskuksen esityksestä asettaa Suomen metsäkeskuksen päätöksen tehosteeksi uhkasakon tai uhan, että toimenpiteet tehdään laiminlyöjän kustannuksella. Toimenpiteiden teettämiskustannusten takaisinperinnästä valtiolle vastaa Suomen metsäkeskuksen esityksestä *Ruokavirasto*.

26 §

Valtion saamisen perintä

Tässä laissa tarkoitetun saamisen perii *Ruokavirasto*.

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Sen 10 ja 10 a § ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 2027.